

Kristne friskoler i møte med det postmoderne samfunn

Jan Inge Jenssen

Hvem er jeg?

- Handelshøyskolen ved UiA
 - Høyskolen for ledelse og teologi
 - Menighet, barnehage og skoler
 - Fortsetter å starte nye skoler
-
- Takk til....DEG!
 - Tar på meg litt for store sko.....

"THIS WOULDN'T HAVE HAPPENED IF YOU'D SAVED TO SEND ME TO A PRIVATE SCHOOL."

Vi har mange fellestrekk og noen ulikheter

- Jeg arbeider med å utvikle skoler innenfor en klassisk evangelikal og pinskaristisk tradisjon
- Det meste av det jeg sier vil nok alle her forstå relevansen av, men kanskje vi ser litt ulikt på noe

Eksempler på utfordringer

- Hele skoleslaget vårt er under økende press. Vil **konformitetskrav** stoppe utviklingen evt. føre til nedleggelse?
- Mulighetene for å bestemme hvem vi ansetter er under press. Vil mulighetene unntaksbestemmelsen i arbeidsmiljøloven begrenses?
- Hva med det faglige og pedagogiske spillerommet. Vil det begrenses ytterligere? Hva er mulig å gjøre?
- Hvordan vil elev- og foreldrerettighetene videreutvikles og hvordan vil det påvirkes av utviklingen?
- Hvordan vil samfunnsutviklingen påvirke vår «tabbekvote» sammenlignet med offentlige skoler?

Noen utviklingstrekk i
samfunnet

Hva preger samfunnet

- Teknologiske endringer skjer raskt
- Endringer i sosiale og kulturelle forhold
 - Digitalisering og sosiale medier endrer omgangsformer
 - Normer endres bl.a. mht. til ekteskap og familie
 - En betydelig endring i grunnleggende antakelser
- Alt dette har store konsekvenser for oppveksten til våre barn.
- Hva skjer så?

Kulturendringer – sannhet blir meninger

- Sannhetene/ absoluttene er mindre relevante
- Henvisning til fremskritt og frigjøring er ikke legitimerende
- Forståelse er i økende grad bare mulig gjennom språket og er avhengig av sosial, historisk og kulturell kontekst
- Tar utgangspunkt i tekstlige fremstillinger, snarere enn i tradisjonell empiri
- Møter kritikk i forskningen, men dominerer også noe felt som f.eks. feminismeforskningen

Kulturendringer – livsyn blir koldtbord

- De postmoderne jakter ikke på egen identitet, men spiller ulike roller i ulike situasjoner
- De blir ikke med i livssynssamfunn
 - plukker religiøse og ideologiske tanker fra mange kilder,
 - uten å bry seg om hvorvidt de passer logisk sammen

Postmodernisme er i praksis paradoksal

- Ulikheter kan sees på som helt greit når den koples med et liberalt samfunnsyn og **ville tenkemåten er da positiv** for friskolene
- Samtidig viskes betydningen av ulikheter ut. De er ikke avgjørende
- En mer radikal tilnærmingen **koplet til et illiberalt** samfunnsyn gir seg totalitære utslag.
- Jeg frykter at vårt samfunn i økende grad vil etablere tiltak **for å få has med tankene til minoriteter** myndighetene ikke liker.

Til refleksjon

- Kjenner vi oss igjen i dette?

Noen interessante saker

- Kritikken av NLA og forskningsfrihet
- Ufyselig behandling av Anders Håtveit
- Studentorganisasjonen i Agder blir provosert over at universitetet leier konferansesenteret Q42, som eies av Filadelfiamenigheten
- I tillegg framsettes det stadig trusler om at kirker, kristne barnehager og friskoler vil miste statsstøtten om ikke de tenker og handler slik majoriteten ønsker

Hvordan skaffer vi oss innsikt?

- «Kritisk realisme» har vært toneangivende i atferdsforskningen
- Virkeligheten i denne tenkemåten som «en reell størrelse» som vi skal studere ved hjelp av ulike empiriske metoder
- Men virkeligheten er samtidig ikke er enkel å forstå
- I denne tenkningen er endre virkeligheten over tid på ulike måter konteksten er viktig

I økende grad utfordres en slik tilnærming

- Virkeligheten er ikke en «reell» sak som en kan forstå
- Den konstrueres
- Mennesker i interaksjon, ord og følelser samvirker og skaper virkeligheter
- Denne tenkningen preger oss i stadig økende grad og er i ferd med å overta for «rasjonalitetstenkningen» i modernismen

Subjektivisering av virkeligheten

- En av de viktigste endringene er knyttet til den grunnleggende måten vi ser på virkeligheten
- Det sniker seg inn i vår tenkemåte
- Virkeligheten *er* subjektets opplevelse av den
- Den postmoderne tenkningen satte fart i en ekstrem form for subjektivisme
- Vi ser en rekke utslag av dette i måten det tenkes på, arbeides på og også i stadig større grad i lovgivning og juss.

Et par eksempler fra
lovgivningen

Likestillings- og diskrimineringsloven

- §1 Lovens formål er å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person.
- §2 Loven gjelder på **alle** samfunnsområder.
- §37 Diskriminering skal anses å ha skjedd hvis det foreligger omstendigheter som gir **grunn til å tro at diskriminering har skjedd**, og den **ansvarlige ikke sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har skjedd** (delt bevisbyrde)

Opplæringslovens §9 A

- Den nye «mobbeloven» er innrettet på samme måte.
- §9 A-2 Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.
- §9 A-4 Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø

Satt på spissen

- Paradokset i resonnementet er åpenbar
- Om man ikke finner noen objektiv begrunnelse for følelsen så skal det likevel settes i gang objektive tiltak for å fjerne den
- Nå er det heldigvis en del rimelighet igjen i myndighetsapparatet i håndteringen av disse reglene.
- Arbeidskrevende er det, men det har kanskje ikke gått så ille som en kunne forvente - foreløpig
- Noe godt med muligheten. Fint å bli på alerten for elvers utfordringer
- Men dette kan utnyttes og bli parodisk

- Foreløpig er tenkningen så langt jeg kan se ikke bygd inn i straffeloven
- Fortsatt er faktum i form av ulovlige handlinger en forutsetning for en fellende dom
- Men jeg synes omgangen med bevis i en del sensitive saker er urovekkende

- Jeg er også engstelig for arbeidssituasjonen til lærere.
- Frykten for å bli feilaktig beskylt for noe kan gjøre at vi **trekker oss unna** i vanskelige situasjoner
- Vi unnslår oss den tette oppfølgingen som ofte er nødvendig om man skal endre elevers atferd
- Jeg lar aldri kontordøra være lukket når det er en kvinnelig student eller kollega på kontoret

Noen forslag som ligger i Stortinget

- Introdusere normkritikk, minoritetsstress, kjønns- og seksualmangfold som obligatorisk... spesielt i KRLE
- Kjønnsnøytrale toaletter i alle nye skoler
- Introduksjon av en tredje kjønnskategori

Flere utfordringer

Er endringene en trussel mot friskoler som skoleslag

- Når sannhet reduseres til menneskers følelser, hvorfor skal da noen få lov til å oppdra sine barn basert på noe de mener er absolutt sannhet?
- Interessant hvordan slike ideer sniker seg inn i manges tenkemåte

- For noen er endringene ekteskapsforståelsen knyttet til selve grunnlaget for troa fordi...
- Når noe bibelen skriver om som synd blir gjort til noe annet så rokker det ved grunnlaget for troa
- Har skoler som har et klassisk syn på dette og forventer at ansatte lever slik ha livets rett?
- Formålet med friskoler er bl.a. å gi barn en rett forståelse av kristentroa

Tilsettinger

- To utfordringer
 - Grensene for anvendelsen av unntaksbestemmelsen i arbeidsmiljøloven (§ 13-3)
 - Søkeres forståelse når det spørres om livssyn
- «Ja, jeg er kristen!»... men hva betyr det i et postmoderne samfunn
- Hva gjør en i rekrutteringsarbeidet for å sikre medarbeidere som lever innholdet i det skolen står for
- Viktig at søkere vet hva de går til når de vurderer og evt. aksepterer stillingen

Når noen endrer holdning?

- Interessant at man kan **framstille** en lærer som...
 - kjenner de grunnleggende verdiene til skolen en søker jobb på
 -og så **signerer** på at man er innforstått med dem
 - som et **offer** når vedkommende selv endrer verdier

Utagerende elever i dag

- Alle skal føle det godt! Hva gjør vi med utagerende elever?
- En av metodene er å **diagnostisere og medisinere** med sentralstimulerende medisiner
- Det blir betraktet som humant selv om effektene og bivirkningene på lang sikt er usikre

- Neida, jeg er ikke for å introdusere fysisk avstraffelse
- Jeg skjønner at ikke alle problemer kan løses på denne måten... men kanskje flere enn i dag
- Jeg er heller ikke imot all form for medisinerings.
- Hva med mere tradisjonelle reaksjonsformer
- To sentrale poeng:
 - Dersom vi ønsker bedre læringsmiljø vil vi ofte stå i etiske dilemmaer
 - Er vi som friskoler mer engstelig for liten tabbekvote når disiplinering er nødvendig

Hva gjør vi?

Samtale i grupper...

- Er utviklingstrekkene jeg har beskrevet en utfordring for friskolene?
- Er utfordringene jeg har beskrevet reelle?
- Er det flere utfordringer knyttet til utviklingstrekkene i samfunnet?
- Hvordan kan vi møte utfordringene?

Kan vi gjøre dette?

- Mobilisering til forsvar av ytrings- og religionsfriheten
- Fortsetter og styrker arbeidet inn mot myndighetene
- «Søke» minoritetsstatus og minoritetsbeskyttelse. For å dra nytten av samfunnets **selektiv toleranse**
- Må være smartere. Må kunne reglene. Være mer profesjonelle. Se muligheter og begrensninger. KSS har hjulpet godt...
- Grensene for legitime friskoler er uklare og de fleste mener at det finnes grenser. Bør vi hjelpe myndighetene til å utvikle romslige grenser

- Må ha verdier som medarbeidere gir spesifikk tilslutning til ved tilsetting. Kan KFF lage kontraktsmaler...
- Må ha gode prosesser ved avslutning av arbeidsforhold
- Jeg er trygg på at vi vil vinne og Norge tape om vi måtte bringe en sak om friskolers eksistens til i Strasbourg...
 - Norge har allerede gått på noen solide tap der
- Vi må stå sammen
- Så må vi rette ryggen og være trygge og frimodige.